

Som civilització, no una anècdota

JORDI
GALVES

@jordigalves

D'entre les característiques pròpies, identificatives, d'una república del món d'avui, d'una democràcia

com si diguéssim, se'n destaca la cultura de la llibertat, o si es vol, la llibertat entesa com les ganes de cultura, d'aprendre, de saber, la potenciadora del talent. La dictadura, el despotisme o l'autoritarisme necessiten una societat sense informació, sense formació i sense innovació, mancada d'esperit crític i de controvèrsies polítiques i culturals, mentre que les repúbliques pròpies de la paraula estan legitimades en la mesura que contribueixen al desenvolupament cultural de la societat i a preservar-ne els drets i les llibertats individuals dels seus ciutadans. La cultura no és decoració, la cultura és llibertat i individualisme. És un fet històric incontestable que la cultura catalana ha florit amb esclat, amb enorme talent, i s'ha expandit durant els períodes històrics en els quals la llibertat política ha tingut més incidència social, més força pràctica, més palpable, en la biografia particular de cadascun dels ciutadans i ciutadanes del nostre país. No hi ha dubte. La cultura catalana no és ni una cultura fòssil ni de museu, no és cap fantasma del passat, tampoc no és una cultura que tingui problemes particulars de subsistència. Tots els problemes de la cultura catalana, els que afecten la continuïtat de més de deu milions de ciutadans i ciutadanes europeus són problemes indu-

ïts. Són els provocats a l'exterior, explicables per una endèmica manca de llibertat col·lectiva. Són els problemes que venen del colonialisme espanyol, francès i italià. La cultura catalana ha patit una formidable persecució política que, històricament, durant massa temps, ha intentat fer-la desaparèixer, esborrar-la del mapa. La nostra cultura, com explicava Josep Benet, que en va estudiar el fenomen, és la supervivent d'un intent de genocidi cultural perfectament organitzat, d'una mort de la qual Espanya és responsable. La cultura catalana no és una curiositat del passat ni una entelèquia peculiar de quatre somniadors o de quatre polítics. La cultura catalana és la forma particular, específica, en què cristal·litza la tradició occidental, en la que es concreta tota la formidable tradició de la cultura europea i mediterrània en aquesta part concreta de la geografia. Ser catalans és la nostra

manera de ser fills de la cultura llatina i de la tradició cristiana, de la mateixa manera que ho són les cultures portuguesa, italiana o romanesa. És per això que podem dir que la cultura catalana és civilització. És ciència, és coneixement, és art, és creativitat i és talent. Els venerables noms d'Antoni Gaudí, Joan Miró, Salvador Dalí, Joanot Martorell, Ausiàs March, Narcís Monturiol, Pau Casals, Mercè Rodoreda, Joan Fuster són només algunes mostres del talent indiscutible que ha generat la cultura catalana quan ha pogut desenrotllar-se en llibertat. Sense intervencions colonitzadores, sense supressió de les llibertats individuals i col·lectives, sense suprimir els drets fonamentals. Sense suprimir el dret a ser com ets.

De fet, el període històric més recent en el qual la cultura catalana ha pogut desenvolupar-se amb més llibertat i, consegüentment, ha pogut oferir mostres d'un talent més identificable, ha estat el període dels primers trenta-cinc anys del segle passat, el període que va des de la fundació del moviment de la Solidaritat Catalana el 1906, la fundació de l'Institut d'Estudis Catalans l'any següent, fins al final de la Guerra Civil el 1939, passant per l'establiment de la Mancomunitat de Catalunya el 1914. El món anterior a la guerra que Josep Pla descriu en l'immens fresc que és l'*Obra Completa*, un món català arrossegat pel fenomen determinant del noucentisme, un fenomen que s'ha definit com l'intervencionisme actiu de la política en favor de la cultura, un fenomen que havia de desencadenar l'esclat de les avantguardes de tot pèl i ploma i la continuació d'un postnoucentisme, d'una cultura quallada d'innovacions, de creativitat, de talent, de diversitat, de riquesa en tots els àmbits. En ple debat sobre el sentit profund del que volia dir, en realitat, la modernitat i sobre quin protagonisme es reservava a la tradició. Fou una polèmica fecunda perquè és la que fa bategar l'obra de Gaudí, del Picasso resident a Catalunya, de tots els nostres primers artistes i creadors, sense excepció.

«Ser catalans és la nostra manera de ser fills de la cultura llatina i de la tradició cristiana, com ho són les cultures portuguesa, italiana... És per això que podem dir que la cultura catalana és civilització»